

Đại Thành Tựu Giả Tôn Đức Tông Khách Ba (*Mahasiddha Je Tsongkhapa*)

Do Lama Thubten Yeshe thuyết giảng

Trong thế giới trí thức phương Tây thì cách thức diễn giải thông thường cho rằng **Lama Je Tsongkhapa (Lạt Ma Tôn Đức Tông Khách Ba) [Sơ Tổ dòng truyền thừa Gelug]** chỉ là một giảng sư. Người phương Tây không nhận biết ra được rằng ngài là một du già sư vĩ đại, một hành giả vĩ đại, và là một đại thành tựu giả (mahasiddha). Thực ra, đức Lama Je Tsongkhapa đã giảng dạy và trước tác nhiều về mật điển hơn cả kinh điển, nhưng bởi vì ngài không phô bày khía cạnh thành tựu của một đại thành tựu giả, nên người phương Tây có cảm nhận rằng ngài chỉ thuần túy là một nhà trí thức.

Có một số người nghĩ rằng Gelugpa – những người tu theo trường phái Giới Đức (Gelug), những môn đồ của đức Lama Tsongkhapa là những người không tu theo lối thiền vô tạo tác [ý nói thiền Đại thủ ấn hay thiền Đại viên mãn], ví dụ là như thế. Họ nghĩ rằng chỉ có những trường phái khác mới thiền định theo phương thức đó, và họ cho rằng ngài Lama Tsongkhapa phủ nhận điều này, rồi chỉ truyền dạy lại duy nhất cách thiền dựa trên trí óc [theo luận lý] và phân tích. Tôi đã từng nghe người phương Tây nói rằng, “Các môn đồ dòng Gelug lúc nào cũng vận dụng trí óc, lúc nào cũng động não.” Điều này không phải là sự thật. Bạn biết đấy, điều này không phải sự thật.

Ngài Lama Tsongkhapa đã từng là một thiền giả vĩ đại ngay từ khi lên mười mấy tuổi. Và ngay từ thời niên thiếu đó, ngài đã không mang trong người những chứng bệnh như chúng ta. Khi ngài gặp phải một vấn đề nho nhỏ nào đó [một căn bệnh sơ sài] thì ngài có thể tự chữa lành. Khi gặp phải lụt lội hay tuyết lở, ngài tụng một lời cầu nguyện, và rồi mọi thứ sẽ ngừng dứt. Nếu bạn đọc tiểu sử của ngài, bạn sẽ thấy rằng đức Lama Tsongkhapa là một đại thành tựu giả vĩ đại.

Đại lễ Cầu Nguyện (Monlam), là một lễ hội cầu nguyện vĩ đại được thiết lập tại ngay thủ đô Lhasa vào lễ Nguyên Đán Tây Tạng hằng năm, đã được chính đức Lama Je Tsongkhapa khởi xướng. Chúng tăng ni và cư sĩ từ khắp các truyền thống Phật giáo Tây Tạng khác nhau đều vân tập để cùng dâng phẩm vật cúng dường và tụng những bài cầu nguyện. Vào dịp đại lễ Cầu Nguyện Monlam đầu tiên, có vô lượng vô số những ngọn đèn bơ đã được cúng dường. Rồi thì, một ngày nọ, hằng ngàn ngàn ngọn đèn bơ trong ngôi tự viện đã hòa thành một vòm lửa lớn. Ngay sau đó, cơn cháy đã bốc lên không thể chế ngự được, và mọi người vô cùng sợ hãi rằng ngôi tự viện có thể sẽ bị cháy rụi. Họ chạy đi tìm ngài Lama Tsongkhapa và kêu khóc, “Các phẩm vật cúng dường của ngài sẽ thiêu rụi ngôi chùa này!” Đức Lama Tsongkhapa bèn ngồi xuống, ngài nhập định, và rồi bỗng chốc, tất cả những ngọn lửa đều tắt ngúm, vì tất cả đều bị thổi tắt bởi một luồng khí [gió]. Điều này đã xảy ra do bởi công phu thiền định nội hỏa của ngài. Người Tây Tạng chúng tôi tin rằng xuyên qua công phu thiền định về nội hỏa mà bạn có thể làm chủ được tứ đại [bốn nguyên tố đất, nước, gió, lửa] của chính hệ thống thần kinh (bản tiếng Anh: nervous system) [tức hệ thống kinh mạch vi tế bên trong thân thể bạn], thì bạn cũng có thể chế ngự được các nguyên tố bên ngoài. Đức Lama Tsongkhapa chẳng cần đến một xe chữa lửa [hay chữa cháy] bình thường; do ngài đã có được chiếc máy động cơ chữa lửa bên trong nên những ngọn lửa bên ngoài đều hoàn toàn tắt ngúm. Điều này chứng tỏ rằng ngài Lama Tsongkhapa là một người đã chứng ngộ vô cùng thâm hậu. Ngoài ra, vào ngay lúc đó, ngài cũng đã cảm ứng được tám mươi bốn vị đại thành tựu giả trong không trung ngay trên thủ đô Lhasa.

Ngài Lama Tsongkhapa chẳng hề thiếu năng lực thần giao cách cảm. Một lần nọ, ngài đang an cư tại một thiền thất nhỏ, nơi đó cách xa một địa điểm [đặc biệt] khoảng độ 30

phút. [Địa điểm đặc biệt này] là nơi mà sau này tu viện Sera đã được dựng lên do sự cố vấn của ngài. Thoắt nhiên, ngài bỏ đi và chẳng ai biết vì sao. Vào cùng ngày hôm đó, có một số người được Hoàng Đế Trung Hoa gửi đến; vì đã nghe danh của Lama Tsongkhapa nên Hoàng Đế muốn vờ ngài qua Trung Hoa và những người này đã theo mệnh lệnh của Hoàng Đế đến tìm ngài với lời thỉnh mời. Nhưng chẳng ai tìm ra được ngài ở đâu. Chẳng ai biết rằng chuyện này sẽ xảy ra vào ngày hôm ấy, nhưng Lama Tsongkhapa đã biết, và ngài đã bỏ trốn qua bên kia dãy núi.

Điều này cho ta thấy rằng đức Lama Tsongkhapa có năng lực thần giao cách cảm, nhưng đây cũng chính là một ví dụ tuyệt vời về sự buông xả toàn hảo của ngài. Ngài cảm thấy buồn nôn trước dục lạc thế gian. Bạn có thể nào tưởng tượng ra chính chúng ta trong hoàn cảnh ấy không? Tất nhiên là chúng ta sẽ chấp thuận sự thỉnh vờ [của Hoàng Đế Trung Hoa]! Tôi—tôi thì chẳng thể nào cưỡng lại được lời mời của một ông nhà giàu nào đó để đi đến viếng ông ta.

Cho dù đức Lama Tsongkhapa cực kỳ nổi danh, nhưng ngài chẳng bao giờ đi đến những nơi náo động, ngài thường trú tại những nơi hẻo lánh trên những rặng núi tuyết. Nhưng còn chúng ta thì chúng ta lại đi tới những nơi động loạn, rối rắm nhất. Điều này cho thấy chúng ta là như thế đó, và cho thấy sự buông xả [tâm xả ly] của chúng ta không được hoàn hảo.

Đức Lama Je Tsongkhapa lại có hằng ngàn ngàn đệ tử ở khắp đất nước Tây Tạng và thường xuyên nhận được phẩm vật cúng dường, nhưng ngài không có một tài khoản nào cả, không có nhà cửa, ngay cả không có đến một mảnh đất để có thể trồng trọt thức ăn cho mình. Tất cả những gì ngài nhận được, ngài đều cho đi. Ngài duy trì sự trong sạch. Tu viện Ganden là tu viện của đức Lama Tsongkhapa, nhưng ngài sống tại đó đơn thuần như là một người khách: ngài đến, nhận được các món đồ cúng, cho tất cả chúng đi, rồi ra đi tay không, không với bất kỳ cái gì cả. Đức Lama Tsongkhapa là một tấm gương tuyệt hảo của một nếp sống tương ưng với Đạo Pháp.

Hai hoặc ba năm trước khi đức Lama Tsongkhapa lìa đời, đức Văn Thù Như Lai, là vị bốn tôn mà ngài có một liên hệ hết sức đặc biệt, đã [thị hiện] và nói với ngài rằng, “Bây giờ là thời điểm con sẽ ra đi.” Bất thành linh, có vô lượng vô số chư Phật hiện ra, thỉnh cầu ngài Lama Tsongkhapa đừng thị tịch và ban cho ngài một quán đánh với năng lượng vô biên để ngài có thể tiếp tục kéo dài thọ mạng. Và sau đó, ngài Văn Thù đã tiên đoán rằng đức Lama Tsongkhapa sẽ tiếp tục sống cho đến bao nhiêu tuổi.

Một thời gian ngắn trước khi ngài Lama Tsongkhapa lìa đời, có một chiếc răng của ngài rụng ra, và mọi người đều nhìn thấy nó phóng quang, tỏa ra nhiều ánh sáng cầu vồng

[ngũ sắc]. Ngài đưa chiếc răng ấy cho Khendrub Rinpoche, một trong những đệ tử tâm truyền của ngài, nhưng các đệ tử khác của ngài lại thưa thỉnh rằng, “Ôi, ngài ban chiếc răng này cho Khendrub Rinpoche, nhưng chúng con cũng có thể có được một phần nhỏ bé nào hay không?” Đức Lama Tsongkhapa bảo họ hãy cầu nguyện cho việc này, và rồi ngài Khendrub Je đã đặt chiếc răng này lên trên điện thờ. Tất cả mọi người cùng tụng nhiều lời cầu nguyện và cùng thiền định rất nhiều. Chiếc răng tiếp tục chiếu ngời, phóng ra ánh sáng cầu vồng.

Một tuần lễ sau đó, đức Lama Tsongkhapa hỏi, “Chiếc răng của ta đâu? Đem răng của ta đến đây.” Khi ngài mở chiếc hộp ra, mọi người thấy chiếc răng khi ấy đã biến trở thành một bức tượng Tara nằm giữa những viên xá lợi. Ngài Lama Tsongkhapa ban những viên xá lợi ấy cho những người đệ tử đã muốn xin được thỉnh chúng. Ngài cũng tiên đoán rằng năm trăm năm sau đó, những viên xá lợi này sẽ đến được Bồ Đề Đạo Tràng. Điều tiên đoán này đã trở thành sự thật: cho dù người Trung Quốc đã hủy hoại những gì còn để lại từ báu thân của ngài, nhưng có một số viên xá lợi đã đến được Ấn Độ khi những người dân Tây Tạng chạy qua đó tỵ nạn.

Đến khi đức Lama Tsongkhapa thực sự lìa đời, ngài đã lìa đời một cách tuyệt hảo. Đầu tiên, ngài chuẩn bị thu xếp mọi thứ đâu vào đó. Kế đến, ngài bảo một trong các đệ tử của ngài, “Đem cho ta một cái bình bát sọ người.” Rồi ngài hành thiền cúng dường nội tại và nhấp ba mươi ba ngụm từ phẩm cúng dường nội tại. Đây là dấu hiệu rằng bên trong, ngài chính là vị bốn tôn Guhyasamaja [theo mật điển Bí Mật Tập Hội Guhyasamaja]. Cuối cùng, ngài khoác toàn bộ tăng bào và ra đi trong tư thế tọa thiền. Đây là điều chỉ rõ ra cho thấy ngài là một đại thành tựu giả (mahasiddha). Ngài chẳng cần phải tuyên bố, “Ta là một đại thành tựu giả” — các công hạnh của ngài đã chứng minh điều đó. Lama Tsongkhapa đã tự chứng minh.

Bạn có tưởng tượng được là bạn có thể ra đi một cách có chủ tâm, ung dung tự tại và trong sạch như thế không? Khi chúng ta chết đi, chúng ta để lại một mớ hỗn độn. Chúng ta cần phát nguyện và cầu nguyện để chúng ta ra đi như đức Lama Je Tsongkhapa thay vì lại chết như một con bò. Đây là nhân quyền [quyền của một con người]. Hãy cầu nguyện rằng thay vì chết đi trong sự chìm đắm nặng nề, với một biểu lộ tang thương khổ não, thì hãy nguyện ra đi trong hỷ lạc. Hãy cố gắng đi. Có một cơ hội đấy. Hãy quyết liệt rằng, “Khi tôi chết đi, tôi sẽ làm chủ được những cảm xúc của tôi càng nhiều càng tốt và sẽ ra đi một cách an bình.” Bạn phải phát nguyện, bởi vì tâm nguyện hay động cơ đều có mang sức mạnh. Khi đến thời điểm bạn lìa đời, do bởi nguyện lực của bạn, bạn sẽ nhớ lại được lời cầu nguyện. Còn nếu bạn không có động lực mạnh mẽ ngay từ bây giờ, thì rồi khi thời điểm của cái chết đến, bạn sẽ bị khuấy động toàn bộ và mọi chuyện sẽ trở thành hết sức điên đảo. Nếu trước đó bạn biết rằng bạn phải làm gì thì vào thời điểm cái chết

đến, bạn sẽ nhớ lại được [những điều đó]. Tôi nói những điều này với các bạn bởi vì tôi có niềm tin vào chúng, chứ chẳng phải vì tôi có chứng ngộ gì.

Một lần nọ, sau khi đức Lama Je Tsongkhapa đã thị tịch thì ngài Khedrub Je [đệ tử tâm truyền của Lama Tsongkhapa] đã rất buồn bã. Ngài Lama Je Tsongkhapa đã giải thích tất cả một cách rất tường tận từ đầu đến cuối, từ Tiểu thừa cho đến Bát Nhã thừa [Đại thừa] cho đến Mật thừa, [đây là] toàn bộ đường tu dẫn đến giác ngộ. Hàng ngàn, ngàn người đã thiền định dựa trên những giáo huấn này và đã đạt được chứng ngộ. Ngài Khedrub Je buồn bã bởi vì ngài nghĩ rằng, “Các giáo lý của đức Lama Je Tsongkhapa giống như những làn chớp sáng, nhưng bây giờ chúng như là ảo giác, chúng đang dần biến mất. Đáng tiếc thay, người dân Tây Tạng đang trên đà thoái hóa. Đức Tsongkhapa đã dạy người ta đừng bám luyến vào các dục lạc của thế gian, nhưng con người ta ngày càng trở nên bám luyến và càng có nhiều dục vọng hơn bao giờ hết.”

Ngài Khedrub Je cảm thấy áo não như vậy là cũng có lý do; [bởi vì] đã có rất nhiều sự suy đồi. Ngài cảm thấy buồn bã quá, và ngài đã sụt sùi khóc và khóc. Sau đó, ngài đã cầu nguyện và cúng dường một mạn đà la. Bất thành linh đức Lama Tsongkhapa đã hiện ra [trong một hình tướng] trẻ trung, trên một chiếc ngai có trạm châu bảo, và có các vị bốn tôn, chư vị không hành nam (daka) và không hành nữ (dakini) vây quanh. Ngài bảo Khedrub Je, “Này con trai ta, con chẳng nên khóc. Thông điệp chính yếu của ta đã gửi đến mọi người là hãy tu tập con đường Mật điển. [Con] hãy thực hành đi và rồi hãy trao truyền lại cho những người có đầy đủ tánh đức. Thay vì khóc lóc thì con nên làm như thế càng nhiều càng tốt, và điều ấy sẽ làm cho ta rất hoan hỷ.” Đối với bạn thì cũng là như thế đấy. Nếu bạn thực hành thì Lama Tsongkhapa cũng sẽ mỉm cười.

Vào một lúc khác, ngài Khedrub Je có một số câu hỏi [về kỹ thuật tu tập] về Mật điển nhưng không tìm ra được ai có thể trả lời cho ngài. Một lần nữa, ngài lại khóc. Tim ngài như tan nát. Một lần nữa, ngài đã cầu nguyện hết sức mãnh liệt và cúng dường một mạn đà la. Đức Lama Je Tsongkhapa đã lại hóa hiện và đã ban cho ngài Khedrub Je nhiều giáo huấn và điểm đạo.

Lại vào một lúc khác, bởi vì ngài Khedrub Je đã khóc sụt sùi và đã cầu nguyện rất nhiều nên đức Lama Tsongkhapa lại hóa hiện trong [hình tướng] sắc màu đỏ, tay cầm một thanh kiếm và một bình bát bằng sọ người, cưỡi trên một con hổ. Sau đó, ngài hóa hiện thành đức Văn Thù, và một lần khác, ngài lại hóa hiện trong thân tướng bình thường của ngài nhưng cưỡi một con voi trắng. Năm linh kiến đã hiện ra khi ngài Khedrub Je đã tuôn lệ khóc và cầu nguyện [trong năm lần khác nhau] vì những lý do khác nhau.

Tại sao tôi lại kể những câu chuyện này cho các bạn nghe? Thật là điều tốt lành để biết rằng đức Lama Je Tsongkhapa đã từng là một du già sư vĩ đại, một đại thành tựu giả (mahasiddha)—không có gì phải hoài nghi về điều này—và ngài Khedrub Je đã có chứng ngộ nội tâm thâm hậu do bởi chỉ thuần túy khẩn nguyện đức Lama Tsongkhapa mà ngài Lama Tsongkhapa đã hóa hiện. Ngoài ra bạn cũng cần nên biết rằng lãnh vực chính yếu của ngài Lama Tsongkhapa chính là Mật điển. Cho dù chúng ta đang thoái hóa, nhưng chúng ta vẫn có được cơ hội lắng nghe cách ngài diễn giải con đường tu tập Mật điển và cố gắng ứng dụng chúng. Chúng ta thật vô cùng may mắn. Ngay cả nếu chúng ta không biết nhiều về những gì liên quan đến Phật giáo, nhưng chỉ cần chúng ta thực hành những gì ta biết thì đức Lama Tsongkhapa cũng sẽ rất hoan hỉ.

“Lãnh vực đặc biệt tinh chuyên của đức Lama Tsongkhapa chính là Mật điển, đặc biệt là [pháp thực hành] thân huyền hóa,” Lama Thubten Yeshe đã nói như thế trong một trong các buổi giảng cuối cùng trước khi ngài lìa đời vào năm 1984. “Cách thức đức Tsongkhapa giải thích mọi thứ, và cách ngài ban các giáo huấn về thiền định đều mang các đặc tính nổi bật rõ rệt; chúng cực kỳ trong sạch, rõ ràng, minh bạch. Khi bạn hiểu được những giáo huấn này, là bạn thực sự có được những điều rất lợi ích và sự quy ngưỡng sẽ khởi sinh. Khi trao truyền lại những giáo lý này, tôi thực sự cảm thấy vô cùng biết ơn đức Lama Je Tsongkhapa. Bởi vì ngài đã giải thích về Sáu Pháp Du Già của ngài Naropa qua một hình thức hết sức thâm diệu nên tôi đã phát khởi rất nhiều lòng sùng mộ đến ngài. Cách thức mà ngài [làm sáng tỏ mọi thứ], không có gì phải hoài nghi—ngài đúng thực là một đại thành tựu giả (mahasiddha).”

Trích từ tập sách “The Bliss of Inner Fire” (Hỷ Lạc của Nội Hỏa) của Lama Thubten Yeshe, hiệu đính bởi Robina Courtin và Ailsa Cameron; do Wisdom Publications phát hành tại Boston năm 1996.

Tâm Bảo Đàn chuyển Việt ngữ chiều ngày 21 tháng 9/2014. Cám ơn Bạch Nga rất nhiều đã chuyển bài Anh ngữ ra diễn đàn Viet Nalanda.

<http://mandala.fpmt.org/archives/older/mandala-issues-for-1995/november/the-mahasiddha-je-tsong-khapa/>

Mahasiddha Je Tsongkhapa

Lama Thubten Yeshe

In the Western intellectual world, the common interpretation is that Lama Je Tsongkhapa was just a professor. Western people do not recognize him as a great yogi, a great practitioner, a mahasiddha. Actually, Lama Tsongkhapa taught and wrote more on tantra than on sutra, but because he did not show his mahasiddha aspect, Westerners get the impression that he was only an intellectual.

Some people think that Gelugpas, the followers of Lama Tsongkhapa, don't do non-conceptual meditation, for example. They think that only the other traditions meditate in this way and that Lama Tsongkhapa negated this point and taught only intellectual, analytical meditation. I have heard Westerners say, "Gelugpas are always intellectualizing, always squeezing their brains." That's not true. You know it is not true.

Lama Tsong Khapa was already a great meditator while he was still a teenager. And from the time he was a teenager, he did not have sicknesses as we do. When he had a small problem, he would cure himself. When there was a flood or an avalanche, he would say a prayer, and everything would stop. If you read his biography, you can see that Lama Tsongkhapa was a great mahasiddha.

The Monlam Festival, the great prayer festival held in Lhasa after the Tibetan New Year, was started by Lama Je Tsongkhapa. The monks and nuns and lay people of all the traditions of Tibetan Buddhism came together to make offerings and say prayers. At the first festival there were countless butter lamp offerings. Anyway, one day the many thousands of butter lamps in the temple became one mass of flame. Soon the fire was out of control, and everybody was scared that the temple might burn down. They ran to Lama Tsongkhapa crying, "Your offerings are going to burn down the temple!" Lama Tsongkhapa sat down, went into samadhi meditation, and suddenly all the flames were extinguished, blown out by one wind. This happened because of his inner fire meditation. We Tibetans consider that when you can control the four elements of your own nervous system through inner fire meditation, you can also control the outside elements. Lama Tsongkhapa didn't need an ordinary fire-engine; with his inner fire-engine, the flames totally vanished. This proves that Lama Tsongkhapa was a powerful realized being. Also at that time he perceived the eighty-four mahasiddhas in space above Lhasa.

Lama Tsongkhapa had no shortage of telepathic power. One time he was staying in a

small retreat hut maybe thirty minutes' walk from the place where he later advised Sera Monastery be built. Suddenly he left, and nobody knew why. That same day some people sent by the Emperor of China, who had heard of Lama Tsongkhapa's fame, arrived with an invitation for him to come to China, but he was nowhere to be found. No one knew this was going to happen that day, but Lama Tsongkhapa knew, and he escaped over the mountain.

This shows that Lama Tsongkhapa had telepathic power, but it is also a good example of his perfect renunciation. He vomited at the thought of worldly pleasure. Can you imagine us in that situation? For sure we would accept the invitation! Me – I couldn't even resist the invitation of some rich man to come to visit him.

Although Lama Tsongkhapa was incredibly famous, he never went to distracting places; he stayed in isolated places in the snow mountains. But we go to the most confused places. This shows how we are, that our renunciation is not perfect.

Lama Je Tsongkhapa had many thousands of disciples all over Tibet and constantly received offerings, but he had no bank account, no house, not even one piece of land upon which to grow his food. Everything he received, he gave away. He stayed clean-clear. Ganden was Lama Tsongkhapa's monastery, but he stayed there as if he were a guest: he came there, got things, gave them away, then left with nothing. Lama Tsongkhapa is the perfect example of living according to the Dharma.

Two or three years before Lama Tsongkhapa died, the Buddha Manjushri, with whom he had a special relationship, told him, "Now is the time you will die." Suddenly countless Buddhas appeared and requested Lama Tsongkhapa not to die and gave him an initiation of boundless energy so that he could stay longer. Then Manjushri predicted that he would live until a certain age.

Shortly before Lama Tsongkhapa died, one of his teeth came out, and everybody saw that it emitted much rainbow light. He gave the tooth to Khedrub Rinpoche, one of his heart sons, but his other disciples said, "Oh, you gave this tooth to Khedrub Rinpoche, but can we have a little bit too?" Lama Tsongkhapa told them to pray for this, so Khedrub Je placed the tooth on the altar. Everyone did many prayers and much meditation. Radiant, rainbow light continued to come from the tooth.

After one week Lama Tsongkhapa said, "Where is my tooth? Bring my tooth here." When he opened the box, they saw that the tooth had become a Tara image surrounded by relic pills. Lama Tsongkhapa gave some of the pills to the disciples who had wanted them. He

also predicted that about five hundred years later these relics would go to Bodhgaya. This prediction has come true: although the Chinese destroyed what remained of Lama Je Tsongkhapa's body, some of the relics went to India when Tibetans went into exile.

When Lama Tsongkhapa did die, he did it perfectly. First, he put everything in order. Next, he said to one of his disciples, "Bring a skullcup." He then did the inner offering meditation and took thirty-three sips of the inner offering. This was a sign that inside he was the Guhyasamaja deity. Finally, sitting in meditation in his full robes, he died. This is what distinguishes a mahasiddha. He doesn't have to announce, "I am a mahasiddha" – his actions prove it. Lama Je Tsongkhapa proved himself.

Can you imagine being able to die deliberately and clean-clear? When we die, we leave a mess. We should motivate and pray that we die like Lama Je Tsongkhapa instead of dying like a cow. This is our human right. Pray that instead of dying depressed, with a miserable expression, you will die blissfully. Try. There is a chance. Resolve, "When I die, as much as possible I will control my emotions and die peacefully." You must motivate, because motivation has power. When your time comes to die, because of your will-power you will remember your prayer. If you don't have strong motivation now, you will end up completely shaking when death comes and everything goes bananas. If you know what to do beforehand, you will remember at the time of death. I am telling you this because I believe it, not because I have realizations.

One time, after Lama Je Tsongkhapa had passed away, Khedrub Je was sad. Lama Tsongkhapa had explained everything thoroughly from beginning to end, from Hinayana to Paramitayana to tantra, the entire path to enlightenment. Thousands and thousands of people had meditated upon his teachings and achieved realizations. Khedrub Je was sad because he was thinking, "Now Lama Je Tsongkhapa's teachings are like lightning, like a mirage; they are disappearing. And unfortunately the Tibetan people are degenerating. He taught people not to cling to the desires of the sensory world, yet people are more grasping and have more desires than ever."

Khedrub Je had reason to feel this; there were many degenerations. He was so sad, and he cried and cried. Then he prayed and offered a mandala. Suddenly Lama Tsongkhapa appeared in youthful aspect on a jeweled throne surrounded by deities, dakas, and dakinis. He said to Khedrub Je, "My son, you shouldn't cry. My principal message to people is to practice the tantric path. Practice this and then give it to qualified people. Instead of crying you should help to do this as much as possible, and that will make me very happy." It's the same with you. If you practice, Lama Tsongkhapa will smile.

Another time, Khedrub Je had some technical questions on tantra but couldn't find anyone to answer them. Again he cried. His heart was breaking. Again he prayed strongly and offered a mandala. Lama Je Tsongkhapa manifested and gave him many teachings and initiations.

At still another time that Khedrub Je cried so hard and prayed so much, Lama Tsongkhapa manifested in a reddish-colored aspect, holding a sword and a skullcup and riding on a tiger. Later he also manifested as Manjushri, and at another time in his usual form but riding a white elephant. Five visions appeared when, for different reasons, Khedrub Je cried and prayed.

Why do I tell you these stories? It is good to know that Lama Je Tsongkhapa was a great yogi, a mahasiddha – there is no question – and that Khedrub Je had such inner realizations that just by calling on him, Lama Tsongkhapa would manifest. You should also understand that Lama Tsongkhapa's principal field was tantra. Even though we are degenerate, we have the chance to hear his way of explaining the tantric path and to try to actualize it. We are so lucky. Even if we do not know much about Buddhist things, if we practice what we do know, Lama Tsongkhapa will be very happy.

"Lama Tsongkhapa's special field is tantra, particularly the illusory body," said Lama Thubten Yeshe in one of his last major teachings before he passed away in 1984. "The way he describes everything and gives meditation instructions has distinctive characteristics; it is incredibly clean-clear. When you understand them, you really get something helpful, and devotion arises. While giving this teaching, I have been feeling especially grateful to Lama Je Tsongkhapa. Because he explains the Six Yogas of Naropa in such a profound way, I feel much devotion to him. The way he puts things together, there is no question – he must be a mahasiddha."

From The Bliss of Inner Fire by Lama Thubten Yeshe, edited by Robina Courtin and Ailsa Cameron; 1996 by Wisdom Publications, Boston.

<http://mandala.fpmt.org/archives/older/mandala-issues-for-1995/november/the-mahasiddha-je-tsongkhapa/>